

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ ประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายต่างก็ตระหนักในความสำคัญของการศึกษา ดังเช่น สหรัฐอเมริกาได้ตื่นตัวทางด้านจัดการศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านหลักสูตร มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์อย่างรีบด่วน ส่วนประเทศไทยนั้นได้มีการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ขึ้นเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าในโลกปัจจุบัน

กระบวนการจัดการศึกษาของไทยในอดีต เราวัดความสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนด้วยความสามารถในการจดจำเนื้อหาวิชา ที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ ผู้เรียนคนใดสามารถจดจำเนื้อหาวิชาที่ครูผู้สอนถ่ายทอดได้มากที่สุด แล้วนำไปตอบข้อสอบได้มาก ครูจะตัดสินว่าเป็น คนเก่ง มีความรู้ดี เมื่อเป็นดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงเป็นเฉพาะการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเท่านั้น วิธีการสอนของครู คือ บอก เล่า บรรยาย ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสม โดยผู้เรียนเป็นฝ่ายนั่งฟัง และจดจำไปสำหรับทำข้อสอบและเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการศึกษาของเราในอดีต เน้นพัฒนาการด้านความรู้และความจำ ส่วนคุณลักษณะอื่นที่ผู้เรียนควรจะได้รับ การพัฒนาถูกทอดทิ้งให้เกิดขึ้นตามยถากรรม อาทิเช่น กระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียน เจตคติของผู้เรียนต่อครูผู้สอน และต่อวิชาที่เรียน เป็นต้น ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งสิ้น

ปัจจุบันได้เกิดแนวความคิดทางการศึกษาใหม่ว่าการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา เพื่อการสอบและการเรียนต่อให้สูงขึ้น ไม่เป็นการเพียงพอ ที่จะทำให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะและ

กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาและ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 15-16)

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ให้เกิดความสำเร็จ คือ ครูผู้สอนนั่นเอง ครูผู้สอนต้องพัฒนาการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 27) ในมาตราที่ 30 ว่าด้วยให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอน สามารถวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนในแต่ละระดับ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ส่วนการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดขึ้นโดยเอกชน รัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนและส่งเสริม ในส่วนของการอุดหนุนด้านการเงิน บุคลากรและด้านวิชาการ ได้จัดหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภท คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรอิสลามศึกษา โดยแต่ละหลักสูตรใช้เรียนร่วมกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 การจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอนในวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ยังยึดหลักการสอนแบบในอดีต ครูขาดเทคนิคที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะอธิบายตามหนังสือเรียนแล้วให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดส่งผู้เรียนคนไหนไม่ส่งก็ตัดเกรดเป็นศูนย์โดยในบางครั้งเด็กไม่มีโอกาสได้รู้ถึงข้อผิดพลาดของตนเองส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติไม่ดีต่อครูผู้สอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง วิชาสังคมศึกษาจัดว่าเป็นกลุ่มสาระวิชาที่สำคัญสาระหนึ่งในหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเนื้อหาสาระเต็มไปด้วยข้อมูลที่มากมาย และเป็นนามธรรม ซึ่งความรู้ดังกล่าว หากสอนในลักษณะของการบรรยายโดยยึดครูผู้สอนเป็นสำคัญแล้ว ให้ผู้เรียนจดจำความรู้เนื้อหาข้อเท็จจริงย่อมไม่มีประโยชน์ เพราะผู้เรียนจะไม่สามารถจดจำความรู้ได้นาน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน วิธีสอนโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสื่อ สามารถช่วยให้เนื้อหาที่เป็นนามธรรมนั้นแปรเปลี่ยนเป็นรูปธรรมได้ ทั้งยังทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม แสดงแนวคิด และสามารถจดจำเนื้อหาได้นาน แล้วยังสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการคิด รวมทั้งการมีเจตคติที่ดีต่อ

วิชาที่เรียนและครูผู้สอนด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้ติดตามการสอนของครูและความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน สำหรับหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดเรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมในสาระที่ 2 ซึ่งอยู่ในมาตรฐานที่ ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติตน และสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้อื่น ประพฤติปฏิบัติเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยและสังคมโลก

2. ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลก รวมทั้งมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตทั้งในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ตลอดปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก

3. ตระหนักในความสำคัญของระบบสถาบันทางสังคม เห็นคุณค่าภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทยและนานาชาติ สามารถวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การเลือกรับวัฒนธรรมที่เหมาะสมอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีงามของชาติให้คงอยู่สืบไป

สาระนี้ ศึกษาการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นขอบข่ายหลักที่มีแนวความคิดรวบยอดเกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ โดยศึกษาระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีวัฒนธรรม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ศึกษาสถาบันทางสังคมมุ่งให้เกิดความเข้าใจต่อระบบการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะบทบาท และหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ด้วยความคิดรวบยอดเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตในฐานะเป็นสมาชิกที่อยู่ร่วมกัน อันมีบรรทัดฐานทางสังคม มีระบบ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีทางสังคม สถาบันต่าง ๆ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์สภาพสังคม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ระหว่างสังคมไทยกับสังคมอื่นในโลก

นอกจากนี้ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ และแสวงหาประสบการณ์ทางการเมือง การปกครองของประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยเฉพาะระบบการเมืองการปกครองของประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายอันสูงสุดในการปกครอง เพื่อจะได้ปฏิบัติจนเป็นพลเมืองดีในวิถีทางประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมต่อสังคมอย่างมีเหตุมีผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้นี้ ครูผู้สอนต้องศึกษาเทคนิคการสอนเพราะมีหลายเทคนิคด้วยกัน เช่น การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การสอนแบบศูนย์การเรียน การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบสืบสวนสอบสวน ฯลฯ ผู้สอนสามารถเลือกใช้แต่

ต้องให้เหมาะสมกับเนื้อหาด้วย การสอนครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจการสอนตามคู่มือครู และการสอนแบบค้นคว้าด้วยตนเอง เนื่องจากว่าผู้วิจัยคิดว่าเหมาะกับโรงเรียนที่ผู้วิจัยกำลังศึกษามากที่สุด โดยมีวิธีการพอสรุป ดังนี้

วิธีที่ 1 การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การสอนที่ปรากฏอยู่ในคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งใช้การสอนแบบบรรยายประกอบสื่อการสอน มีการอภิปรายซักถามนักเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

วิธีที่ 2 การสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนต้องสร้างพฤติกรรมในการเป็นนักแสวงหา ใฝ่หาความรู้จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ 2544 : 11) การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยอาจศึกษาอย่างอิสระในห้องเรียนศึกษาตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการของตนเองจากสื่อ อุปกรณ์ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ผู้เรียนอาจศึกษาตามลำพัง หรือครูผู้สอนให้เอกสารใบความรู้แล้วให้นักเรียนไปศึกษาดูด้วยตนเองเป็นรายบุคคล ดังนั้น จึงพอสรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับว่า ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อที่จะช่วยให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข และเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสอนตามคู่มือครูโดยให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดตามคู่มือ ส่วนการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าใจความต้องการของตนเองจากการเป็นบุคคลใฝ่หาความรู้จากการเรียนเป็นรายบุคคล และค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการสอนดังกล่าวมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทั้งเจตคติของผู้เรียน และเปรียบเทียบการสอนตามคู่มือครูกับการสอน โดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองว่าวิธีการสอนแบบใดจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงว่ากัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนของผู้เรียนโดยวิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน โดยวิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองกับการสอนตามคู่มือ

2.3 เพื่อศึกษาวิธีสอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

3. ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติของผู้เรียนโดยวิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะทางการเรียนในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นหลัก ซึ่งเป็นการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป พร้อมกันนั้นสามารถเพิ่มความรู้แก่ผู้เรียนที่ได้ศึกษาจากสภาพจริงของหน้าที่พลเมืองและจากการที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในสังคมมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในปัจจุบันมาตราว่าด้วยชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาหาความรู้ของผู้เรียน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนคารุลอุลุม ตำบลย่านซื่อ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล จำนวน 175 คน (ภาคผนวก ง หน้า 187)

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนคารุลอุทุม ตำบลย่านซื่อ อำเภอ ควนโดน จังหวัดสตูล จำนวน 64 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีสอน ซึ่งแบ่งเป็น

- การสอนตามคู่มือครู
- การสอนโดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.2.2 ตัวแปรตาม

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
- เจตคติต่อการเรียนของผู้เรียน

4.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ วิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โดยแต่ละกลุ่มใช้เวลาทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน วันละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที โดยจัดคาบสอนสลับกันระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

4.4 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ช่วงชั้นที่ 4

5. สมมติฐานในการวิจัย

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียน ที่ใช้วิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจะสูงกว่านักเรียนที่ใช้วิธีการสอนตามคู่มือ

5.2 วิธีการสอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 วิชาสังคมศึกษา หมายถึง วิชาสังคมศึกษา เรื่อง หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม รหัสวิชา ส 41101 ช่วงชั้นที่ 4

6.2 วิธีการสอนตามคู่มือ หมายถึง การสอนที่ปรากฏอยู่ในคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งใช้การสอนแบบบรรยาย มีการอภิปรายซักถามนักเรียนให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

6.3 วิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หมายถึง การสอนโดยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นรายบุคคล นักเรียนแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักเรียนอาจศึกษาตามลำพังหรือครูผู้สอนให้ออกสารไปความรู้แล้วให้นักเรียนศึกษาเป็นรายบุคคล

6.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนจากความสามารถในการเรียน ที่วัดจากการเรียนรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ในเรื่องหน้าที่พลเมือง และการดำรงชีวิตในสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.5 เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก นึกคิด ความคิดเห็น การรับรู้และการแสดงออกต่อการเรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือและแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นหลัก

6.6 อิทธิพล หมายถึง อำนาจหรือพลังในการผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเจตคติสูงขึ้น

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา และรายวิชาอื่น ๆ

7.2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการนำแผนการสอนมาปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.3 เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ครูผู้สอน ในการนำเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม